

Prolog

"Sangens sønner svikter ei"

Av Øyvind Vindal Christensen

Med dyp respekt for tradisjonen og for den byen som vi kaller vår, skal vi i aften hylde sangerånden, som fulgte byen gjennom 100 år. Ja, vi skal blade i en festlig saga som skildrer veksten i en liten stad, et lite ladested som skjøt i været og vant seg heder ved sitt gytjebad.

For hit de kom med kjepp og krykke, og holdningen var skjev og stygg, her fikk de svovelvann å drikke, og glovarm gytje på sin syke rygg. De reiste hjem med mot i hjertet. – Det er en hjertesak å lindre smerte.

Og her var menn som bygde skuter, de gjorde stedet til en travel by. De satte seil, ja alle kluter, så her ble skute-by med verdensry.

Men vi skal merke oss at de som skapte den muntre trivsel i vår vakre by, de dyrket sangen etter dagens virke og gjorde virketrangen frisk og ny. Om det ble motbør i de trange tider og byens fremtid synes heller grå, så sang man mot i dem som sturet og styrket viljen til å klemme på.

På samme måten som vår by har gynget i tidens huske, både opp og ned, har også sangerflokkene dyktig svinget i med- og motgang, gjennom krig og fred. Men før vi blader i vår lille saga, som her er ferdig ifra Holtans * hånd, så skal vi kikke litt i Norges-boken og finne bakgrunn for vår sangerånd.

*Abraham Holtan skrev historieboken om Sandefjords sangforening til 100-års jubileet.

Vi gjør et kjempehopp i selve tiden til atten-fjorten, da en herlig vår, fikk hele folket til å kaste felden og skape grunnlaget for bedre kår. Og de ble sunget over bordets gleder i rikmanns saler og i hvermanns hjem. Man sang seg sammen til et folk og rike som daglig akslet seg et stykke frem.

Vi hadde drømmere som eiet syner og diktet dådstrang i de unges bryst. Vi minnes Wergeland som gikk og sådde et veld av blomster langs vår hårde kyst. Og som en bølge, blank og spenstig, steg det mannssang over dette land. Den løftet sinnene mot himmelhøyder og rev ned skillet mellom stand og stand.

Den enkle arbeidsmann og håndverksmester fant samme tonen som den rike mann, de lærte alle at de hørte sammen, - at det er trivelig å gå i spann.

Vi minnes Behrens* fra det gamle Bergen, han samlet sangere til felles sak. Han stod der høyreist midt i flokken og selv i motgang var han like rak. Han var en ridder uten frykt og daddel som vekket sansen for vår toneskatt. Han lyttet bergtatt til de gamle toner som var gått fløyten i den danske natt. Og rundt i landet vårt dro Møllargutten og spilte menigmann av dvalen opp. Ja, det var Hallingdans i alle kroker, og stadig vokste landets sanger-tropp. Det ble en fylking bak den ranke Behrens, en diger skare som tok mektig fatt og ryddet tomten for den norske sangen – og snart kom Landstad med sin salmeskatt. Ja, det var vårvær over berg og daler, en herlig grotid for det unge folk. Og for det løfterike nasjonale ble Johan Behrens en beåndet tolk.

*Johan Didrik Behrens var en av forkjemperne for etablering av mannskor i Norge.

Mot denne bakgrunn, kjære venner, kan vi nu risse opp en kjent profil, vårt eget sangerlaug som vi i aften vil vise ære i den store stil. Nå kan vi blade i vår egen saga som dufter fristende av nyfødt trykk. Den vil fortelle deg om svunne tider. – Den svulmer ikke, men er passe tykk.

En lystig maler dannet mannskvartetten som skapte grobunn for et større kor. Ja, mester Zimmerlund* var blitt beåndet av tolken Behrens, og hans glød var stor. I Johnsens have ble det flittig sunget og mange lyttet til den smukke sang, som fylte strøket med de nye toner og stoppet besteborger'n i hans gang. Ja, noen hver fikk lyst på sangen, og det ble snakket om et reall kor, og snart ble tanken gjort til handling, for det var alvor bak de mange ord.

*J.O. Zimmerlund var en av stifterne. Han etablerte først en mannskvartett i 1852.

Da J. A. Johnsen* skred til verket fikk byen virkelig et sangerkor! Selv var han "primus inter pares" blant dem som møttes i hans smukke hjem. Han var en velstandsmann, en nobel herre, som ledet byen med sin faste hånd. Han skrev de lovene som må bevares med kjærlig omsorg i vårt kors arkiv. Og når vi blader i de gamle lover, så våkner stifterne på ny til liv.

*J. A. Johnsen regnes som sangforeningens stifter og var korets første dirigent.

Og koret vokste, fikk sin første fane, et samlingsmerke – malt av Krag. Og det var damene i hele byen som samlet penger til det vakre flag. Det viser klart at også kvinnen var vilt forelsket i det nye kor.

Og siden har jo dameklubben fått gjøre tjeneste som kjærlig mor.
En vakker fane løste snart av flagget, den bølget festlig med sin blanke duk,
Og måltrost-merket prydet sangerbrystet, og snart ble sangerluen tatt i bruk.

I skjemt og alvor lyste luen om kapp med fanen med den gylne sol.
Det hendte sangere ble sett på strøket, når byens morgenspreke hane gol.
Ja, fest og moro følger tidt med sangen, og byens sangere har sans for skøy.
Det er en selvfølge at punsjebollen gir foranledning til litt ekstra gøy.

Men alt var preget av den rette ånden, den trygge gleden over sangens makt.
Man holdt konserter, hvor vårt kor fikk vise at det var overskudd på stemme-prakt.
Vel var det tider, da det heller skortet på det som kreves av et dyktig kor,
men den slags glemmes i det lange løpet. De slette tider satte intet spor.

Vi verner helst om det som varmer, som gir oss glede helt til livets kveld.
Men ingen sangerbror er så pedantisk at han går gatelangs som minne-trell.
Han glemmer toneglad det skjeve, skakke og setter sangerluen flott på snei.
Han stevner fremad med en munter vise og spreder sommersol på livets vei.

Ti, det er sangerflokkens glade motto at det skal lyse som en fakkellid,
og varme byen med et veld av toner og skape glede over sang og spill.
Ja, koret spilte endog godt teater, det muntre "Huskors" *ble en stor sykse'.
Det er en kunst som høyt må aktes å få sin neste til å skoggerle.

*Huskors er "Brødrene Østermans Huskors", et teaterstykke oppført av sangforeningen i 1923 og som gjorde stor suksess. Det gikk 25 ganger i Sandefjord og 10 ganger andre steder. I Oslo gikk det over 100 ganger på Det Norske Teater.

Slik ruslet årene og ble til minner, og de er samlet i vår lille bok,
og har du sansen for de små detaljer, så bør du finne deg en stille krok.
Her står det navner som er verd å minnes, for mange store* i vår lille by,
de ble de ledende i sangerflokken og gav foreningen sin egen ry.

*Kanskje forfatteren her har tenkt på Thor Dahl, skipsreder Rasmussen. Gleditsch m.fl.

Så mange sangere har funnet freden og vendt tilbake til det store alt.
Men deres virkestrang gav store frukter, og ennå minnes vi de ord som falt,
da kisten senkedes i sangerkretsen og fanen bøyet seg i dyp respekt.
Da følte sangerne det store tapet og veiet savnet med sitt hjertes vekt.
Og nu i aften er vi dypt beveget av alt som minner om de gamles dåd,
for ennå lever deres virke-glede og ennå følger vi de kloke råd.

**La blikket favne om den trauste flokken av veteranene på festen vår!
De danner leddet som oss sammenbinder med disse hundrede av svunne år!**

Denne prologen finnes først i Sangforeningens 100 års historiebok.

Øyvind Vindal Christensen var redaktør i avisene Vestfold i Sandefjord og Porsgrunn Dagblad.

Jeg har innhentet tillatelse av hans enke til å legge prologen ut offentlig.

Ø. V. Christensen var fra Vindal-gården på Vesterøya og fetter av min mor.

Ove Holter Jørgensen